

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА**

**Навчально-науковий
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО**

**КАФЕДРА
ПРАВА, ФІЛОСОФІЇ ТА ПОЛІТОЛОГІЇ**

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

бакалавр
03 Гуманітарні науки
032 Історія та археологія
Історія та археологія
3
3 рік, V семестр
обов'язковий

згідно з розкладом
українська
щопонеділка 12.00-13.00 (210 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на
платформах ZOOM та Google-class).
Доктор юридичних наук, професор
Шеремет Олег Семенович
E-mail: Sheremet.oleg.@gmail.com
М.т. 096 38 96 502

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Економічна теорія» призначена для студентів, які навчаються за спеціальністю 032 «Історія та археологія», галузь знань 03 «Гуманітарні науки» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр». Вона є обов'язковою навчальною дисципліною. Передумовами для вивчення цієї дисципліни є знання, навички й уміння, отримані студентами в межах дисциплін циклу загальної та професійної підготовки. Програма вивчення навчальної дисципліни «Економічна теорія» відіграє важливу роль в освіті сучасного історика, оскільки дає можливість оволодіти економічними знаннями, навчитися швидко орієнтуватися в економічних процесах, оперативно приймати раціональні самостійні рішення, поєднувати гуманістичні та економічні інтереси. Вивчення дисципліни сприяє формуванню сучасного економічного мислення та свідомості майбутніх істориків, оволодінню ними економічною культурою, досягненню відповідного вимогам часу не тільки рівня теоретичних знань, але й практичних навичок та вмінь.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення системи економічних відносин, а також актуальних економічних проблем, вирішення яких сприятиме подальшому розвитку з суспільства на основі сучасного економічного мислення та оволодіння економічною культурою.

Програма навчальної дисципліни складається з 3-ох кредитних модулів:

1. Загальні засади економічної теорії.
2. Макроекономічні аспекти економічної теорії.
3. Система розподілу доходів. Соціальна політика держави. Світова система господарства.

Метою навчання є :

- пізнання економічної теорії як науки, її предмету, методів та функцій;
- розкриття основного змісту економічної теорії;
- аналіз закономірностей розвитку ринкової економіки як основи функціонування різних сучасних господарських систем;
- характеристика основних рис та особливостей розвитку перехідних економік;
- розкриття закономірностей суспільного відтворення економічного зростання та циклічних коливань в економіці;
- сучасні процеси глобалізації світогосподарських зв'язків та шляхи вирішення загально цивілізаційних проблем людства

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Шифр згідно ОПП	Компетентності
ЗК 7	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми
ЗК 8	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
СК 8.	Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.
Програмні результати навчання	
ПРН 14	Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	включно з					усього	включно з				
		л	пр	лаб	інд	срс		л	пр	лаб	інд	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальні засади економічної теорії.												
Предмет і метод економічної теорії. Економічна система суспільства та власність	10	4	2			4	10	2				8
Форми суспільного виробництва. Ринок як форма функціонування товарного господарства, його закони.	10	2	2			6	10					10
Економічна діяльність на мікрорівні.	10	2				8	10					10
Всього за кредитний модуль I	30	8	4			18	30	2				28

Змістовий модуль 2. Макроекономічні аспекти економічної теорії.												
Суспільне відтворення на макрорівні.	10	4	2			4	10	2				8
Макроекономічна нестабільність: економічні кризи, безробіття, інфляція. Роль держави в умовах ринку	10	2	2			6	10					10
Фінансово-кредитна система суспільства	10	2				8	10					10
Всього за кредитний модуль II	30	8	4			18	30	2				28
Кредитний модуль III. Система розподілу доходів. Соціальна політика держави. Світова система господарства.												
Система розподілу доходів. Соціальна політика держави.	14	2				12	14					14
Світова система господарства, її основні риси та напрямки розвитку. Валютна система та міжнародні валютні відносини.	16	2	2			12	16	2	2			12
Всього за кредитний модуль III	30	4	2			24	30	2	2			26
Усього годин	90	20	10			60	90	6	2			82

Тематика практичних занять.

Кредитний модуль I

Тема 1. Предмет і метод економічної теорії. Економічна система суспільства та власність.

План:

1. Предмет економічної теорії.
2. Функції та методи економічної теорії.
3. Етапи становлення економічної теорії.
4. Економічна природа та сутність власності.
5. Форми власності.
6. Економічна система суспільства та її типи.

Тема 2. Форми суспільного виробництва. Ринок як форма функціонування товарного господарства, його закони.

План:

1. Сутність та форми суспільного виробництва.
2. Товар та його властивості.
3. Гроші та їх функції.
4. Сутність ринку та його риси.
5. Форми ринку.
6. Структура та інфраструктура ринку.

Кредитний модуль II

Тема 3. Суспільне виробництво на макрорівні.

План:

1. Загальні засади макроекономіки.
2. Основні макроекономічні показники.
3. Сутність суспільного відтворення.
4. Економічне зростання та його типи.

Тема 4 . Макроекономічна нестабільність: економічні кризи, безробіття, інфляція. Роль держави в умовах ринку.

План:

1. Циклічність економічного розвитку. Види циклів.
2. Фази економічного циклу, їх характеристика.
3. Економічна криза в Україні, її причини та шляхи вирішення.
4. Безробіття, його сутність та види.
5. Інфляція, сутність, види.
6. Роль держави в умовах ринку.

Кредитний модуль III.

Тема 5 . Світова система господарства, її основні риси та напрямки розвитку. Валютна система та міжнародні валютні відносини.

План:

1. Об'єктивні причини існування світового господарства.
2. Валютна система та її складові.
3. Етапи становлення світової валютної системи.
4. Основні форми

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Базова

Нормативні акти та першоджерела

1. Конституція (Основний закон) України. – К., 1996.
2. Господарський кодекс України. Розділ III «Майнова основа господарювання» - К.:Паливода А.В., 2012. – 212 с.
3. Податковий кодекс України: Прийнятий Верховною Радою України 02 грудня 2010 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, №13-14, №15-16, №17, ст. 112.
4. Закон України "Про товарну біржу" від 10 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради (ВВР), 1992, № 10, ст. 139.
5. Закон України "Про господарські товариства" від 19 вересня 1991 р.//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 49, ст. 682.
6. Закон України "Про акціонерні товариства" від 17 вересня 2008 р. //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2008, №50-51, ст.384.
7. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" від 16 квітня 1991р.//Відомості Верховної Ради (ВВР), 1991. -№ 21. - Ст. 377.
8. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07 грудня 2000 р.//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, №5-6, ст.30
9. Закон України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців" від 15 травня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №31-32, ст.263
10. Закон України "Про інвестиційну діяльність" від 18 вересня 1991 р.// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, №47, Ст. 646.

11. Закон України "Про інноваційну діяльність" від 4 липня 2002 р. //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, №36, ст.266
12. Закон України "Про Національний банк України" від 20 травня 1999р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, №29, ст.238
13. Закон України "Про цінні папери та фондовий ринок" від 23 червня 2006 р. // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, №31, ст.268

Підручники

1. Предборський В.А., Гарін Б.Б., Кухаренко В.Д. Економічна теорія:Підручник. – Кондор, 2003.
2. Основи економічної теорії: Навчальний посібник / За редакцією Зюнькіна А.Г. – К.: КНТ, Центр навчальної літератури, 2007.
3. Економічна теорія / За ред. Предборського В. А. – К. : Кондор, 2007.
4. Мельник Л.Ю., Макаренко П.М. Економічна теорія – політекономічний контекст. Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2008.
5. Дзюбик С.Д., Ривак О.С. Основи економічної теорії. Навчальний посібник. – К.: Знання, 2008.

Допоміжна

1. Алексеев І.В., Колісник М.К. Гроші та кредит: Навч. посіб. – К.: Знання, 2009. – 253 с.
2. Головніна О.Г. Основи соціальної економіки: підручник/ О.Г.Головніна. – 2-е вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури. 2013. –648 с.
3. Задорожнюк Н.О., Донець А.С.Щелкунова А.В. Дослідження та розвинення економічної сутності терміну «інновація». // Економічний форум –2015- №1- с.8 -12.
4. Затонацька Т. Світовий досвід формування державної інвестиційної політики та механізм її реалізації. – Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ : Київський університет, 1958. – ISSN 1728-2667 /вип.8 (161) – 2014. – с.6-10.
5. Захожай К.В. Принципи побудови Державного бюджету України: процесно-системний підхід. // Проблеми економіки – 2017. - № 3. – С.47-54.
6. Конкуренция и соревнование в условиях инновационного развития предприятий / Н.Е. Брюховецкая, И.П. Булеев // Вісник економічної науки України. — 2017. — № 1 (32). — С. 7–15.
7. Косова Т.Д., Стеблянюк І.О. Валютна політика та структура платіжного балансу України:діалектика взаємозв'язку. // Економіка та держава. – 2016 - № 2 – с.9-12.
8. Корнілова І. Світовий досвід фінансової підтримки інноваційного розвитку. – Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ :Київський університет, 1958. – ISSN 1728-2667 /вип.8 (161) – 2014. – с. 30-36.
9. Кулик В.В. Багатобюджетна матриця фінансових потоків як інструмент дослідження та регулювання процесів відтворення національної економіки. Проблеми економіки – 2017. - № 3. – С.55-64.
10. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: підруч. (для студ. вищ. навч. закл.) – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
11. Марачевська А.В. Аналіз основних систем іпотечного кредитування.//Економічний форум. – 2015- № 1- с.212-218.
12. Макарова І.С., Андрейшина Н.А. Шляхи зниження державного боргу в умовах розвитку інформаційного суспільства. // Економіка та держава. – 2016 - № 3 – с.13-15.

13. Святненко В. Маркетингові технології як засіб ефективного розвитку вітчизняних підприємств. – Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ :Київський університет, 1958. – ISSN 1728-2667 /вип.8 (161) – 2014. – с.44-49.

14. Степанова А. Стратегія диверсифікації ризиків інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання в Україні. – Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка / Київський національний університет імені Тараса Шевченка. – Київ :Київський університет, 1958. –ISSN 1728-2667 /вип.8 (161) – 2014. – с.60-63.

15. Федоренко В.Г. Інвестування: Підручник. – 2-ге вид. перероб. і доп. –К.: Алерта, 2008. – 448 с.

Інформаційні ресурси

www.kmu.gov.ua - Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.

www.mfu.gov.ua- Офіційний сайт Міністерства фінансів України.

www.nbu.gov.ua- Офіційний сайт Національного банку України.

www.stat.gov.ua - Офіційний сайт Державної служби статистики України.

www.treasury.gov.ua - Офіційний сайт Державного казначейства України.

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Студент має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями економічної теорії, економіки, ринкової економіки, фінансової системи тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку;
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Студент зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати індивідуальне завдання
- самостійну роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до екзамену.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 35 балів.

Студент, який не підготував самостійну роботу, до екзамену не допускається.

Політика щодо дедайннів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Студенти керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і

доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>). У процесі навчання та при підготовці самостійної роботи, виконанні індивідуальних завдань, забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на практичному занятті	13	3	до 39
Індивідуальне завдання (презентації)	2	5	до 10
Самостійна робота: вирішення практичних ситуацій; складання процесуальних документів; науковий проект ¹	1	13	до 13
Підсумкова контрольна робота	1	13	до 13
Усього			до 75
Екзамен:			до 25
Разом:			до 100

¹ Самостійна робота є обов'язковою умовою допуску до екзамену. Студент, який не виконав самостійну роботу до екзамену не допускається.